

Warszawa, dnia 28 czerwca 2023 r.

Stanowisko

Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu

Krajowej Rady Radców Prawnych

dotyczące wybranych zagadnień etycznych wynikających z postanowienia art. 25a

Kodeksu Etyki Radcy Prawnego

1. Przedmiot sprawy

Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych (zwanej „Komisją” lub „KEiWZ”) otrzymała wniosek radcy prawnego o wydanie opinii w sprawie zgodności z normami etycznymi zawarcia umowy ze spółką zajmującą się dochodzeniem wierzytelności (zwanej „Windykatorem”) w zakresie spraw o obsługę prawną klientów Windykatora zleczanych radcy prawnemu przez Windykatora, tj. czy zawarcie takiej umowy z Windykatorem nie narusza zakazu wskazanego w art. 25a Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

1.1. Radca prawny wskazał, że wobec uzyskanego zapytania ofertowego od Windykatora, powstały wątpliwości natury interpretacyjnej przepisu art. 25a Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Otóż Windykator w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zajmuje się odzyskiwaniem wierzytelności w formie tzw. windykacji miękkiej, tj. przedsądowej. Zgodnie ze złożonym zapytaniem ofertowym, Windykator miałby kierować, do radcy prawnego prowadzącego kancelarię radcy prawnego, zlecenie prowadzenia sądowych postępowań o zapłatę, w imieniu swoich klientów, którzy udzielaliby radcy prawnemu bezpośredniego pełnomocnictwa, oraz pełnomocnictwa dla Windykatora do przekazywania dokumentacji oraz otrzymywania aktualnych danych o stanie sprawy. Rozliczenia za prowadzenie spraw klientów następowałyby bezpośrednio pomiędzy radcą prawnym a Windykatorem. Klient Windykatora byłby poinformowany o działaniu w sprawie, oraz udzielałby bezpośredniego pełnomocnictwa radcy prawnemu.

2. Źródła prawa i materiały wykorzystane do zajęcia stanowiska

2.1. Dla przedstawienia stanowiska w sprawie, oparto się na następujących przepisach prawa:

- 1) Ustawa z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2022r. poz. 1166) – zwana „u.r.p.” lub „ustawa o radcach prawnych” – art. 3 ust. 3, 4, 5 u.r.p., art. 8;
- 2) Kodeks Etyki Radcy Prawnego – Załącznik do Uchwały Nr 884/XI/2023 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 7 lutego 2023r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Kodeksu Etyki Radcy Prawnego stanowiącego załącznik do uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, uwzględniający zmiany wprowadzone Uchwałą Nr 1/2022 Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 8 lipca 2022 r. w sprawie zmiany Kodeksu Etyki Radcy Prawnego – art. 15, art. 16, art. 25, art. 25a, art. 43, art. 44, art. 45;
- 3) Regulamin wykonywania zawodu – Załącznik do Uchwały Nr 917/XI/2023 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 8 marca 2023r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulamin wykonywania zawodu radcy prawnego stanowiącego załącznik do uchwały Nr 124/2022 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 3 grudnia 2022r. w sprawie Regulamin wykonywania zawodu radcy prawnego, uwzględniający zmiany wprowadzone Uchwałą Nr 130/XI/2023 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 24 lutego 2023 r. w sprawie zmiany Regulamin wykonywania zawodu radcy prawnego – § 3, § 4, § 5, § 9 ust. 1.

3. Analiza zagadnienia

3.1. Przepis art. 8 u.r.p. statuuje dopuszczalne prawem formy wykonywania zawodu radcy prawnego, wskazując że:

„1. Radca prawny wykonuje zawód w ramach stosunku pracy, na podstawie umowy cywilnoprawnej, w kancelarii radcy prawnego oraz w spółce:

- 1) cywilnej lub jawnej, w której współnikami są radcowie prawni, adwokaci, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2020 r. poz. 823);

2) partnerskiej, w której partnerami są radcowie prawni, adwokaci, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej;

3) komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, w której komplementariuszami są radcowie prawni, adwokaci, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej.”

Istotnym jest także, że zgodnie z przepisem art. 8 ust. 2 u.r.p., wyłącznym przedmiotem działalności spółek, o których mowa w art. 8 ust. 1 u.r.p., jest świadczenie pomocy prawnej.

3.2. Przepis art. 8 u.r.p. reglamentuje formy oraz określa ramy podmiotowe oraz przedmiotowe działalności polegającej na świadczeniu pomocy prawnej przez radców prawnych dla wykonywania zawodu radcy prawnego.

3.3. Radca prawny nie wskazał jaka jest forma prawna działania Windykatora. Praktyka obrotu wskazuje, że podmioty takie działają w postaci spółek kapitałowych. Niemniej jednak Wnioskodawca powinien ustalić, czy Windykator opisany jako „spółka zajmująca się dochodzeniem wierzytelności” mieści się w katalogu podmiotów, w ramach których radca prawny może wykonywać zawód i czy wyłącznym przedmiotem jej działalności jest świadczenie pomocy prawnej (art. 8 u.r.p.).

3.4. W przypadku, gdy Windykator nie jest takim podmiotem, to opisany przez Wnioskującego model potencjalnej współpracy polegający na podwykonawstwie na zlecenie Windykatora, jest sprzeczny m.in. z postanowieniem art. 25a ust. 2 KERP. Zgodnie bowiem z Zgodnie z art. 25a Kodeksu Etyki Radcy Prawnego:

„1. Radca prawny nie może w sposób niejawny dla klienta brać udziału lub pomagać osobom trzecim w świadczeniu przez nie pomocy prawnej w celu zarobkowym, w szczególności w charakterze osoby użyczającej nazwiska, cichego współnika lub pomocnika.

2. Radca prawny nie może brać udziału lub pomagać w jakiegokolwiek formie, jakimkolwiek charakterze ani w jakikolwiek sposób w świadczeniu pomocy prawnej lub prowadzeniu regulowanej działalności prawniczej przez podmioty nieuprawnione. Przez podmioty nieuprawnione rozumie się osoby lub podmioty świadczące pomoc prawną

niezgodnie z przepisami o formach wykonywania zawodu radcy prawnego, w szczególności spółki kapitałowe lub inne osoby, nieposiadające uprawnień do świadczenia pomocy prawnej.

3. Radca prawny nie może wprowadzać w błąd odbiorców usług świadczonych przez osoby trzecie, w tym podmioty nieuprawnione, co do ich charakteru lub rzeczywistego pochodzenia.”

3.5. KEiWZ prezentuje stanowisko, że jeżeli Windykator jest podmiotem nieuprawnionym w rozumieniu art. 25a ust. 2 zd. 2 KERP, czyli jest podmiotem świadczącym usługi prawnicze, częściowo pokrywające się z regulowanym rynkiem usług świadczonych przez radców prawnych, niezgodnie z przepisami o formach wykonywania zawodu radcy prawnego, w szczególności jest spółką kapitałową, to branie udziału lub pomaganie w jakiegokolwiek formie, jakimkolwiek charakterze czy też w jakikolwiek sposób w świadczeniu pomocy prawnej lub prowadzeniu regulowanej działalności prawniczej przez Windykatora stanowić będzie naruszenie postanowienia art. 25a ust. 2 KERP.

3.6. Komisja zwraca także uwagę na fakt, że wprowadzenie świadczenia pomocy prawnej (wykonywanie zawodu przez radcę prawnego) odbywa się m.in. na podstawie umowy cywilnoprawnej, lecz zawarcie umowy między Wnioskodawcą a Windykatorem nie jest taką dopuszczalną przez prawo formą wykonywania zawodu na podstawie umowy cywilnoprawnej. Zawarcie takiej umowy jako podstawy świadczenia pomocy prawnej nie może bowiem zniweczyć ustawowego ograniczenia swobody wyboru formy wykonywania zawodu radcy prawnego, do form wskazanych w art. 8 u.r.p. Nie jest to bowiem umowa cywilnoprawna wskazana w art. 8 ust. 1 u.r.p. czyli umowa o świadczenie pomocy prawnej zawarta z klientem przez podmiot kwalifikowany ustawą o radcach prawnych.

3.7. Wnioskodawca wskazuje na proponowany mu model postępowania, polegający na tym, że Windykator kieruje do Wnioskodawcy do prowadzenia zlecenie prowadzenia sądowych postępowań o zapłatę w imieniu swoich klientów, którzy udzielaliby mu bezpośredniego pełnomocnictwa, oraz pełnomocnictwa dla Windykatora do przekazania radcy prawnemu dokumentacji, oraz otrzymania aktualnych danych o stanie sprawy. Wskazany model postępowania zakłada, że podstawowym z punktu widzenia klienta jest stosunek prawnym między klientem a Windykatorem, a nadto istnieją: umowny stosunek między Windykatorem

a radcą prawnym oraz stosunek prawny między klientem oraz radcą prawnym ale wynikający wyłącznie z faktu udzielenia przez klienta pełnomocnictwa.

3.8. Należy tu wskazać, że udzielenie pełnomocnictwa jest jednostronną czynnością prawną o charakterze upoważniającym, a skutkiem jego udzielenia jest powstanie między mocodawcą, a pełnomocnikiem stosunku prawnego, którego treścią jest kompetencja do składania w granicach umocowania oświadczeń woli w imieniu mocodawcy z bezpośrednim skutkiem dla niego. Przypomnieć też należy, że nie można nałożyć na inną osobę obowiązku działania jednostronną czynnością prawną. Skutkiem prawnym udzielenia pełnomocnictwa jest powstanie po stronie pełnomocnika wyłącznie uprawnienia (nie obowiązku) do działania w imieniu mocodawcy. Dokonanie przez pełnomocnika czynności w imieniu mocodawcy musi być uzależnione jest od jego woli. Aby pełnomocnik zobowiązany był do reprezentowania mocodawcy, obok stosunku prawnego pełnomocnictwa istnieć musi inny stosunek prawny podstawowy, z którego obowiązek taki będzie wynikać między mocodawcą a pełnomocnikiem. Stosunkiem takim jest m.in. zlecenie (tak m.in. K. Osajda (red. serii), W. Borysiak (red. tomu), Kodeks cywilny. Komentarz. Wyd. 31, Warszawa 2023, Legalis, kom. do art. 98 k.). Wymogi etyczne dotyczące stosunku radcy prawnego do klienta, w tym obowiązków kontraktowych radcy prawnego, określone są m.in. w art. 43 i n. KERP.

3.9. Realizując scenariusz opisany przez Wnioskodawcę wynikający z zapytania ofertowego Windykatora, radca prawny naraża się na zarzut naruszenia:

- przepisu art. 8 ust. 4 ustawy o radcach prawnych, wymagającego aby zakres, termin, wynagrodzenie i warunki świadczenia pomocy prawnej określała umowa, postanowienia art. 43 ust. 1 w zw. z ust. 2 KERP, który wymaga aby radca prawny wykonywał czynności zawodowe co do zasady wyłącznie na podstawie umowy zawartej z klientem, a przystępując do świadczenia pomocy prawnej ustalił m.in. warunki, w tym zakres usługi, wysokość wynagrodzenia lub sposób jego wyliczenia; kluczowe dla określenia wzajemnych praw i obowiązków radcy prawnego i klienta jest istnienie stosunku umownego, który nie może być wykreowany poprzez samo pełnomocnictwo,
- postanowienia art. 44 ust. 1 KERP który wymaga aby radca prawny informował klienta o stanie sprawy i jej wyniku;

- podatne na naruszenie są też inne wymogi KERP, w tym postanowienia art. 45 KERP wymagający aby radca prawny opierał relacji z klientem na zaufaniu; etyczny wymóg budowania stosunku opartego na zaufaniu jest tu zagrożony poprzez ingerencję w ten stosunek osoby trzeciej (Windykatora), naruszenie niezależności radcy prawnego w zakresie strategii postępowania, w tym uzgodnienia z klientem np. możliwych ugodowych sposobów zakończenia sporu,

- postanowienia art. 25 ust. 1 KERP, w zakresie w jakim zlecenie prowadzenia sprawy przez Windykatora, ograniczałyby niezależność radcy prawnego, uchylały godności zawodu, stwarzały chociażby (potencjalnie) zagrożenie dla tajemnicy zawodowej lub powodowały wystąpienie konfliktu interesów. Dodatkowo, Komisja zwraca uwagę na wynikający z § 9 Regulaminu wykonywania zawodu zakaz zawierania przez radę prawnego umowy ograniczającej niezależność, zagrażającej tajemnicy zawodowej.

3.10. Komisja zwraca również uwagę, że zbudowanie relacji prawnych na planie przedstawionym przez Windykatora skutkowałoby naruszeniem przez radcę prawnego ustawowego obowiązku nieograniczonego w czasie zachowania tajemnicy zawodowej, tj. przepisów art. 3 ust. 3 i ust. 4 u.r.p. jak również postanowień art. 15, art. 16 KERP, czyli bezwzględnego obowiązku zachowania w tajemnicy wszelkich informacji dotyczących klienta i jego spraw, zakazu ich ujawniania ale również skorzystania z nich w interesie własnym lub innej osoby. Przepisy nie przewidują aby radca prawny działając na podstawie umowy z klientem i pełnomocnictwa od klienta, udzielał informacji objętych tajemnicą zawodową, osobie trzeciej.

3.11. Wnioskodawca wskazuje, że rozliczenia za prowadzenie spraw dla klientów, następowałyby między radcą prawnym a Windykatorem. Konstruowanie takich relacji jest sprzeczne z przywołanym wyżej art. 43 ust. 2 KERP. Ustalenie warunków wynagrodzenia radcy prawnego stanowi element umowy z klientem i powinien być uzgodniony z klientem.

3.12. Podobnie sprzeczne z ustawowym oraz etycznym wymogiem zachowania tajemnicy zawodowej radcy prawnego jest przekazywanie Windykatorowi informacji o „aktualnych danych o sprawie” i nie ma przy tym prawnego znaczenia dla obowiązku ciążącego na radcy prawnym, udzielenie przez klienta pełnomocnictwa dla Windykatora do „otrzymywania aktualnych danych o sprawie”. Należy zwrócić uwagę, że treść relacji z klientem – będąca

elementem informacji o kliencie i jego sprawach – objęta jest tajemnicą zawodową (art. 15 KERP) a radca prawny powinien aktywnie działać poprzez ich zabezpieczenie przed niepowołanym ujawnieniem (art. 23 KERP). Dodatkowo Komisja wskazuje na konieczność uwzględnienia przez Wnioskodawcę postanowień § 3, § 4 i § 5 Regulaminu wykonywania zawodu dotyczących tajemnicy zawodowej oraz ponownie zwraca uwagę na obowiązek uwzględnienia zakazu z § 9 ust. 1 Regulaminu wykonywania zawodu. W ocenie Komisji nie budzi wątpliwości, że postanowienia § 5 Regulaminu dotyczące obowiązku radcy prawnego przedsięwzięcia środków zapewniających zachowanie tajemnicy zawodowej przez współpracowników radcy prawnego nie mogą być interpretowane jako dopuszczające Windykatora do informacji stanowiących tajemnicę zawodową. Windykatora nie można bowiem uznać w świetle wymogów ustawy o radcach prawnych (art. 8, art. 3) ani za osobę świadczącą pomoc prawną ani za osobę współpracującą z radcą prawnym przy jej świadczeniu - w konsekwencji postanowienie § 5 Regulaminu wykonywania zawodu nie może mieć zastosowania w relacjach radca prawny - Windykator.

4. Podsumowanie

A. Radca prawny związany jest co do zasady ustawowym obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej co wynika z przepisów art. 3 ust. 3, ust. 4, ust. 5 u.r.p. oraz wykonywania zawodu w formach wskazanych w przepisie art. 8 u.r.p.

B. Świadczenie przez radcę prawnego pomocy prawnej w zakresie zastępstwa procesowego na podstawie zlecenia Windykatora będącego podmiotem nie spełniającym wymogów wskazanych w art. 8 u.r.p. oraz podmiotem nieuprawnionym do świadczenia regulowanej pomocy prawnej zgodnie z ustawą o radcach prawnych, skutkuje naruszeniem normy etycznej – art. 25a ust. 2 KERP.

C. Podejmując się wykonywania czynności zastępstwa procesowego oraz wykonując je, radca prawny ma obowiązek przestrzegania art. 43 ust. 1, ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, czyli zawarcia umowy z klientem, ustalenia z klientem zakresu świadczonej usługi, wysokości wynagrodzenia, zasad ponoszenia opłat i wydatków.

D. Reasumując, w ocenie KEiWZ, ewentualne świadczenie pomocy prawnej na warunkach wskazanych przez Wnioskodawcę godzi w podstawowe wartości zawodu radcy prawnego,

stosunek oparty na zaufaniu w relacji do klienta, tajemnicę zawodową i skutkować będzie podjęciem się przez radcę prawnego zajęć niedopuszczalnych wskazanych w art. 25a ust. 2 KERP.

Opracowanie

r.pr. dr Katarzyna Palka-Bartoszek

Przewodniczący

**Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu
Krajowej Rady Radców Prawnych
r.pr. Ryszard Wilmanowicz**